

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9So/105/2012
Identifikačné číslo spisu:	1009200323
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:1009200323.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej, v právnej veci navrhovateľa: M. V., bytom U..XX, V., právne zastúpeného advokátom: dr.jur. Ferenc Mazács, Alžbetínske nám.č.328/1094, Dunajská Streda, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul.29.augusta č.8, Bratislava, o prepočet starobného dôchodku, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25.apríla 2012, č.k. 5 Sd 18/2009-154, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25.apríla 2012, č.k. 5 Sd 18/2009-154, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 25.apríla 2012, č.k. 5 Sd 18/2009-154, potvrdil rozhodnutia odporkyne zo 06.10.2008 v spojení s rozhodnutím z 03.11.2010 a rozhodnutie z 02.03.2009, všetky číslo XXX XXX XXXX X a účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že rozhodnutím zo 06.10.2008, ktoré zmenila rozhodnutím z 03.11.2010 zo 06.10.2008, podľa § 21 zákona č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, § 259 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č.721/2004 Z.z. a podľa čl.46 ods.1 nariadenia Rady (EHS) č.1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín, pohybujúcich sa v rámci spoločenstva (ďalej len „nariadenie“) zamietla žiadosť navrhovateľa o prepočet starobného dôchodku podľa nariadenia s odôvodnením, že preukázaná doba poistenia v Rakúskej republike a Španielskom kráľovstve sa prekrýva s dobou jeho poistenia ako slobodného umelca v Slovenskej republike a bola hodnotená podľa slovenských právnych predpisov rovnako ako doba poistenia v Holandskom kráľovstve v trvaní menej ako jeden rok. Ďalej dôvodila tým, že dobu poistenia v Spolkovej republike Nemecko nemožno hodnotiť z dôvodu, že nositeľ poistenia tejto republiky dobu poistenia navrhovateľovi nepotvrdil a dobu poistenia, ktorú získal podľa právnych predpisov Brazílie nemožno hodnotiť z dôvodu, že Slovenská republika

nemá s Brazíliou uzatvorenú zmluvu v oblasti sociálneho poistenia a Brazília nie je ani členským štátom Európskej únie.

Z dávkového spisu odporkyne krajský súd zistil, že navrhovateľ požiadal 18.04.1990 o starobný dôchodok, ktorý mu bol priznaný rozhodnutím odporkyne číslo XXX XXX XXXX zo 06.08.1990 z priemerného mesačného zárobku, vypočítaného za roky 1989, 1988, 1987, 1982 a 1986 vo výške 6361 Kčs, ktorý po úprave pre výpočet dôchodku je 3 704 Kčs.

Navrhovateľ nezákonnosť rozhodnutia odporkyne zo 06.10.2008 v znení rozhodnutia z 03.11.2010 pôvodne namietal z dôvodu, že mu neboli započítané všetky doby zamestnania a žiadal o započítanie dôb poistenia v krajinách Európskej únie. Krajský súd mal za to, že odporkyňa postupovala v súlade so zákonom, keď doby poistenia, ktoré navrhovateľ získal podľa predpisov Španielskeho kráľovstva, Nemecka a Rakúskej republiky nehodnotila pre výšku dôchodku, keďže sa prekrývali s dobami poistenia v Slovenskej republike a pre výšku starobného dôchodku už navrhovateľovi boli zhodnotené, čo v priebehu súdneho konania uznal aj navrhovateľ.

V priebehu konania pred súdom prvého stupňa navrhovateľ za dôvod nezákonnosti rozhodnutia odporkyne označil okolnosť, že mu pre výpočet starobného dôchodku neboli správne zohľadnené jeho príjmy za roky 1981 a 1982 podľa potvrdenia Slovkoncertu, v ktorých dosiahol priemerný mesačný zárobok 13 951 Sk a odporkyňa v rozhodnutí neuviedla, prečo vzala do úvahy potvrdenie Obvodného národného výboru (ďalej len „ObNV“) Bratislava 2 a nezohľadnila potvrdenie Slovkoncertu.

Krajský súd dospel k záveru, že odporkyňa pri určovaní výšky starobného dôchodku správne vychádzala z evidenčného listu o dobách zamestnania, vydaného ObNV dňa 18.04.1990, a nie z potvrdenia Slovkoncertu z 18.04.1990, ktorým sa deklarovalo, že navrhovateľ bol prihlásený k sociálnemu zabezpečeniu ako umelec v slobodnom povolání podľa § 61 vyhlášky č.149/1988 Zb. a za posledné desaťročie dosiahol príjmové stupne : v roku 1980 - 500 Kčs, v roku 1981 - 1.000 Kčs, v roku 1982 - 4.500 Kčs, v roku 1983 - 5 000 Kčs, v roku 1984 - 1 500 Kčs, v roku 1985 - 5.500 Kčs, v roku 1986 - 4 500 Kčs, v roku 1986 a 1987 - 4 500 Kčs a v rokoch 1988 skutočný príjem 88 613 Kčs a v roku 1989 skutočný príjem 94 155 Kčs. Toto potvrdenie nie je podľa krajského súdu podkladom pre výpočet dôchodku.

Podľa názoru krajského súdu námietka navrhovateľa, že odporkyňa mala pre výpočet dôchodku prihliadnuť na jeho príjem v období od 01.07.1981 do 30.04.1982 vo výške 13 951 Kčs brutto, v ktorom období mal byť vyslaný na zahraničný angažmán podľa potvrdenia Slovkoncertu z 23.11.1981, nie je dôvodná. Krajský súd poukázal na to, že nebolo preukázané, že tento angažmán po 23.11.1981 skutočne aj trval a že uvedený príjem navrhovateľ skutočne dosiahol, pričom nemecký nositeľ poistenia túto dobu napriek viacerým žiadostiam odporkyne doteraz nepotvrdil.

Pokiaľ navrhovateľ namietal, že odporkyňa mala pri určení výšky jeho starobného dôchodku použiť ustanovenie § 169b zákona č.100/1988 Zb., túto jeho námietku krajský súd taktiež nepovažoval za dôvodnú, lebo uvedené ustanovenie nadobudlo účinnosť až 01.01.1996 a odporkyňa správne vychádzala z evidenčného listu z 18.04.1990.

Z uvedených dôvodov krajský súd považoval rozhodnutie odporkyne zo 06.10.2008 v spojení s rozhodnutím z 03.11.2010 za vydané v súlade so zákonom.

Čo sa týka rozhodnutia z 02.03.2009, ktorým odporkyňa zvýšila starobný dôchodok navrhovateľa od 02.08.2009 na 12 484 Sk mesačne, teda po jeho prepočte z priemerného mesačného zárobku 6 361 Kčs (Sk), upraveného podľa § 293k zákona č.461/2003 Z.z., krajský súd dospel k záveru, že toto rozhodnutie bolo vydané v súlade s uvedeným ustanovením zákona.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním a namietol, že krajský súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Úvaha súdu, že z predloženého potvrdenia Slovkoncertu

nebolo zrejmé, že počas obdobia výkonu práce v NSR platil poistné, je nesprávna, lebo pre započítanie tam uvedeného príjmu je podstatná iba skutočnosť, že navrhovateľ mal príjem v potvrdenej výške. Navyše v uvedenej dobe bolo platenie poistného zabezpečované štátom na centrálnej úrovni a nebolo možné sa tejto povinnosti vyhnúť. Prvotný výpočet dôchodku bol nesprávny kvôli nezohľadneniu príjmov najlepších piatich rokov za posledných desať rokov pred odchodom do dôchodku a preto aj následné zvýšenia boli vypočítané nesprávne. Odporkyňa vtedy nesprávne vychádzala z potvrdenia ObNV Bratislava II, podľa ktorého navrhovateľ v rokoch 1989, 1988, 1983, 1986 a 1987 dosiahol celkový príjem 196 768 Kčs. Podľa názoru navrhovateľa mala na základe potvrdenia Slovkoncertu v súlade s § 12 ods.3 písm. a) a ods.4 zákona č.100/1988 Zb. pre stanovenie výšky starobného dôchodku započítať navrhovateľovi rok 1989 - 94 155 Kčs, rok 1988 - 88 613 Kčs, rok 1981 - 84 706 Kčs, rok 1982 - 60 304 Kčs a rok 1983 - 5 000 Kčs, teda celkovo 332 778 Kčs. Odporkyňa v konaní nepredložila evidenčný list dôchodkového poistenia ani nezrejmila spôsob výpočtu výšky dôchodku a súčasnej výšky dôchodku. Ďalej namietol, že odporkyňa nezohľadnila ani zmenu právnej úpravy vo vzťahu k ustanoveniam § 12 ods.3 zákona č.100/1988 Zb. a § 257 zákona č.461/2003 Z.z. Poukázal na to, že v čase odchodu navrhovateľa do dôchodku bolo platné Nariadenia (EHS) č.1408/71 zo 14.06.1971, ktoré bolo nahradené Nariadením (EHS) a Rady č.883/2004 z 29.04.2009 ; keďže navrhovateľ vykonával v NSR zárobkovú činnosť v trvaní menej ako 12 mesiacov, vzťahujú sa na neho predpisy o sociálnom zabezpečení Slovenskej republiky.

Z uvedených dôvodov navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovie, alternatívne rozsudok krajského súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa poukázala na ustanovenie § 12 zákona č.100/1988 Zb. a k námietke nezapočítania príjmov podľa potvrdenia Slovkoncertu uviedla, že bez potvrdenia nemeckého nositeľa poistenia o dobe poistenia nemožno hodnotiť hrubé zárobky za dobu, ktorá nebola potvrdená ako doba zamestnania. Z uvedeného potvrdenia nevyplýva, že navrhovateľ z tam uvedeného príjmu platil daň.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie predchádzajúce jeho vydaniu v súlade s § 250ja ods.2 O.s.p. bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Z dávkového spisu odporkyne číslo XXX XXX XXXX X vyplýva, že :

- starobný dôchodok bol navrhovateľovi priznaný podľa § 21 zákona č.100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov od 01.07.1990 v sume 3 520 Kčs mesačne rozhodnutím číslo 26 07 01 7670 zo 17.08.1990 v spojení s rozhodnutím toho istého čísla z 02.03.2005 (po doplnení doby zamestnania v Holandsku v roku 1969). Pre výšku starobného dôchodku bola navrhovateľovi podľa § 22 ods.2.3 zákona č.100/1988 Zb. zhodnotená celá doba od 18.roku veku do 60.roku veku v rozsahu 42 rokov a výška starobného dôchodku bola týmito rozhodnutiami zvýšená za 1461 dní zamestnania po vzniku nároku na starobný dôchodok (od 01.07.1986 do 30.06.1990) podľa § 23 ods.1 zákona č.100/1988 Zb. v znení platnom do 31.07.1991. V rozhodnom období desiatich kalendárnych rokov 1980 až 1989 na účely zistenia piatich zárobkovo najlepších rokov (§ 12 zákona č.100/1988 Zb.) boli navrhovateľovi hrubé zárobky započítané podľa evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia, ktorý vystavil ObNV dňa 18.04.1990. Priemerný mesačný zárobok podľa § 12 ods.1 zákona č.100/1988 Zb., ktorý bol vypočítaný podľa uvedeného evidenčného listu z rokov 1989, 1988, 1987, 1982 a 1986 činil 6361 Kčs a po úprave podľa § 12 ods.6 zákona č.100/1988 Zb. (tzv. redukovaný PMZ) jeho výška bola 3 704 Kčs. Rozhodnutia odporkyne zo 17.08.1990 a 02.03.2005 nadobudli právoplatnosť.

Predmetom súdneho konania bolo preskúmanie rozhodnutí odporkyne zo 06.10.2008 v spojení s rozhodnutím z 03.11.2010, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o prepočet starobného dôchodku z titulu požadovaného započítania dôb poistenia získaných podľa právnych predpisov Španielskeho kráľovstva, Rakúskej republiky a Holandského kráľovstva, keďže sa prekrývajú s dobami

poistenia v Slovenskej republike. Doba poistenia v Holandskom kráľovstve v trvaní menej ako rok bola zhodnotená akoby išlo o dobu poistenia podľa slovenských právnych predpisov. Dobu poistenia v NSR odporkyňa nezhodnotila s odôvodnením, že nositeľ poistenia Spolkovej republiky Nemecko túto dobu ako dobu poistenia nepotvrdil a čo sa týka doby poistenia v Brazílii, takú dobu nezhodnotila s odôvodnením, že s uvedenou krajinou Slovenská republika nemá uzavretú dohodu v oblasti sociálneho poistenia a Brazília nie je členským štátom Európskej únie.

Uvedenými rozhodnutiami odporkyňa rozhodovala len o žiadosti navrhovateľa o zvýšenie dôchodku z titulu započítania ďalšej doby zamestnania (poistenia). V priebehu súdneho konania navrhovateľ v písomnom vyjadrení, doručenom súdu dňa 03.06.2011 uznal že odporkyňa mu pre výšku starobného dôchodku zhodnotila všetky doby poistenia.

Pokiaľ navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietal, že v čase jeho odchodu do dôchodku bolo platné Nariadenie (EHS) č.1408/71 zo 14.06.1971, a že vzhľadom na výkon zárobkovej činnosti v NSR v trvaní menej ako 12 mesiacov, sa na neho vzťahujú predpisy o sociálnom zabezpečení Slovenskej republiky a preto by mu mala byť taká doba zhodnotená, táto jeho námietka nie je opodstatnená. Starobný dôchodok bol totiž navrhovateľovi priznaný od 01.07.1990 a uvedené nariadenie na účely posudzovania nárokov na dôchodkové dávky v Slovenskej republike nadobudlo účinnosť až vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie a postup podľa nariadenia (EHS) a Rady č.883/2004 by prichádzal do úvahy až po nadobudnutí jeho účinnosti. Pre výšku starobného dôchodku však boli navrhovateľovi započítané doby zamestnania v maximálnom rozsahu 42 rokov + 1461 dní po vzniku nároku na tento dôchodok v súlade s § 21 ods.3 a § 23 zákona č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení. Zo žiadneho ustanovenia uvedených nariadení nevyplyva, že by navrhovateľovi mali byť na účely výpočtu starobného dôchodku započítané doby poistenia v iných krajinách Európskej únie aj v prípade, ak tie isté doby už mal zhodnotené podľa predpisov Slovenskej republiky. Dvojnásobné započítanie tej istej doby zamestnania vylučuje ustanovenie § 10 zákona č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v spojení s § 259 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z. o sociálnom poistení.

Nezákonnosť rozhodnutí odporkyne zo 06.10.2008 v spojení s rozhodnutím z 03.11.2010 navrhovateľ až v priebehu súdneho konania namietal aj z dôvodu, že odporkyňa pri prvotnom výpočte starobného dôchodku vychádzala z nesprávnych hrubých zárobkov na určenie priemerného mesačného zárobku podľa § 12 ods.4 zákona č.100/1988 Zb., keď vzhľadom na dĺžku pôsobenia v NSR od 01.07.1981 do 30.04.1982, teda v trvaní menej ako 1 rok odporkyňa v zmysle čl.14 ods.1 písm.a) nariadenia (EHS) č.1408/1971, resp. podľa článku 12 ods.1 Nariadenia č.883/2004 mala do piatich zárobkove najlepších kalendárnych rokov rozhodného obdobia pre stanovenie výšky starobného dôchodku zaradiť roky 1981 a 1982, v ktorých podľa potvrdenia Slovkoncertu z 23.11.1981 dosiahol brutto zárobok 84 706 Kčs (6x 13 951 Kčs + 1000 Kčs), resp. 60 304 Kčs (4x 13 951 Kčs + 4 500 Kčs) a poukázal na to, že podľa § 169b zákona č.100/1988 Zb. hrubým zárobkom do 31.12.1992 je zárobok podliehajúci dani zo mzdy bez odpočítania tejto dane.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických osôb (§ 244 O.s.p.). Súd teda v správnom súdnictve súd môže iba preskúmať existujúce rozhodnutie správneho orgánu, v danom prípade rozhodnutie odporkyne o dôchodkovom nároku a nie je oprávnený sám rozhodnúť o priznaní, resp. zvýšení dôchodkovej dávky. Také rozhodnutie je v kompetencii ústredia Sociálnej poisťovne (§ 179 ods.1 písm.) bod 1. zákona č.461/2003 Z.z.]

Podľa § 95 ods.1 a 2 zákona č.100/1988 Zb. ak sa dodatočne zistí, že sa dávka priznala v nižšej sume, ako patrí, dávka sa zvýši odo dňa, od ktorého zvýšenie patrí, najviac však za tri roky späť odo dňa zistenia alebo uplatnenia nároku na dávku alebo na jej zvýšenie.

Odporkyňa preskúmanými rozhodnutiami zo 06.10.2008 a 03.11.2010 ani v rozhodnutí z 02.03.2009 nerozhodovala o nároku navrhovateľa na zvýšenie dôchodku z titulu nesprávne vypočítaného priemerného mesačného zárobku. V rozhodnutí z 02.03.2009 odporkyňa rozhodovala len o prepočte

starobného dôchodku podľa § 293k zákona č.461/2003 Z.z., keď na účely tohto prepočtu správne a v súlade so zákonom vychádzala z priemerného mesačného zárobku, určeného právoplatnými rozhodnutiami zo 17.08.1990 a 02.03.2005. O inej výške priemerného mesačného zárobku ku dňu vydania uvedeného rozhodnutia nebolo v správnom konaní rozhodované. Námietku, že priemerný mesačný zárobok mal byť vypočítaný so zohľadnením iných hrubých zárobkov za roky 1981 a 1982 navrhovateľ vzniesol až v súdnom konaní, dňa 03.06.2011.

Vzhľadom na to, že o nároku na zvýšenie dôchodku z titulu tvrdeného vyššieho priemerného mesačného zárobku odporkyňa preskúmanými rozhodnutiami nerozhodovala, odvolací súd pri posudzovaní zákonnosti preskúmaných rozhodnutí túto námietku nepovažoval za relevantnú. Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že pokiaľ sa krajský súd v napadnutom rozsudku zaoberal aj touto otázkou, zaoberal sa ňou nad rámec súdneho prieskumu vydaných rozhodnutí, keď navyš svoj záver právne ani neodôvodnil.

Ak navrhovateľ má za to, že jeho starobný dôchodok bol pôvodne vypočítaný právoplatným rozhodnutím z nesprávneho priemerného mesačného zárobku, má možnosť požiadať odporkyňa o jeho zvýšenie po zohľadnení iných zárobkov v rokoch 1981 a 1982 postupom s § 95 ods.1 a 2 zákona č.100/1988 Zb. v spojení s § 259 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z. O takom nároku potom odporkyňa rozhodne v novom správnom konaní. Odvolací súd však nad rámec konania považuje za potrebné uviesť, ustanovenie § 257 zákona č.461/2003 Z.z. je ustanovením prechodným, čo znamená že upravuje spôsob zisťovania osobných vymeriavacích základov na účely výpočtu dôchodkových nárokov, ktoré vznikli po 31.decembri 2003, teda najskôr od účinnosti zákona č.461/2003 Z.z.; o nárokoch na dôchodkové dávky, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004 sa v zmysle § 259 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z. rozhodne podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, teda v prípade navrhovateľa podľa zákona č.100/1988 Zb.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia odporkyne boli vydané v súlade so zákonom a preto rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny (§ 229 ods.1 O.s.p.), aj keď z iných právnych dôvodov.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.